

Galériov komplex

Galérius bol rímskym cisárom medzi rokmi 305 – 311. Známy bol predovšetkým ako vytrvalý prenasledovateľ kresťanov, aj keď tesne pred smrťou vydal Edikt tolerancie kresťanstva, ktorý predznamenal definitívny koniec prenasledovania kresťanov následne ustanovený za Konštantína Veľkého v Miláne roku 313. Smrťou tohto panovníka zaniká koncept tetrarchie.

Galériov komplex pozostával z niekoľkých samostatných častí, ktoré spolu vytvárali rozsiahly palácový celok.

Hipodrom. Postavený bol južne od hlavnej ulice, ktorá prechádzala pod Galériovým oblúkom, začiatkom 4. storočia. Toto umiestnenie umožňovalo panovníkovi vstúpiť do cisárskej časti hladiska (*kathisma*) priamo z palácového komplexu. Hipodrom bol používaný až do zákazu pohanských hier v 6. storočí.

Bazilika. Audienčná miestnosť pravouhlého pôdorysu s polkruhovou apsidou umiestnenou na južnej strane a vestibulom, dekorovaným mozaikovou podlahou, na severnej strane. Mozaiková výzdoba baziliky bola tvorená geometrickými prvkami, meandrom, prepletenými úponkami brečtanových listov a motívom navzájom prepojených viazaných kruhov.

Apsidálna budova. Exteriér budovy mal pôvodne formu baziliky. Interiér bol rozdelený do dvoch miestností, ktoré boli navzájom otvorené. Budova bola vyhrievaná systémom kanálov hypokaustu, pričom v strede steny apsidy bol vytvorený klenutý otvor, ktorý slúžil ako *praefurnium* (pec). V dnešnej dobe sa prijíma názor, že apsidálna budova slúžila ako triclinium. Výzdoba apsidálnej budovy bola tvorená mramorovým obložením stien. Podlahy boli dláždené bielymi a zelenými mramorovými dlaždicami ukladanými v štýle opakovaných geometrických motívov.

Komplex centrálnych budov. Peristyl pozostával z budovy s 11 miestnosťami, ktoré boli umiestnené z troch strán okolo centrálného, takmer štvorcového nádvorja s portikom. V strede nádvorja bola fontána. Táto stavba tvorila určitý uzavretý celok, obklopený širokými krytými koridormi s mozaikovými podlahami, ktorý spájal baziliku a ostatné časti paláca na juhu ako aj na severe.

Kúpele. Stavba bola v priebehu storočí niekoľkokrát prestavovaná a taktiež sa menilo aj využívanie miestností. Pôdorys kúpelov, tak ako sa dochoval do dnešnej doby, odpovedá finálnej fázy výstavby.

Octagon. Oktagonálny komplex bol zložený z octagonálnej miestnosti a monumentálneho vestibulu, ktorý mal kratšie strany zaoblené v polkruhovitom tvare. Na južnej strane bolo veľké

peristylové nádvorie, na ktoré sa vchádzalo cez *tribelon* (trojpriechodový vstup). V tejto časti paláca bol umiestnený aj mramorový oblúk známy ako *Malý Galériov oblúk*. Podlahová výzdoba bola v štýle jednoduchých geometrických motívov a v južnej časti pred vchodom do vestibulu bola vytvorená farebná *emblemata*.

Galériov oblúk. Víťazný oblúk bol postavený na križovatke dvoch ciest medzi rokmi 298 – 305 obyvateľmi Thessalonik, na počesť víťazného ťaženia cisára Galéria proti Peržanom. Vo svojej finálnej podobe pozostával z 8 pilierov (*octapylon*). Na dochovaných pilierov boli reliéfne zachytené scény z rímskeho víťazného ťaženia proti Peržanom z roku 297, ako aj propagandistické vyobrazenie Galeriovej vojenskej moci a moc Tetrarchie. Prirodzené proporcie sú na vyobrazenia často opomenuté. Umelci, ktorí sa podielali na sochárskej výzdobe Galeriovho oblúka, pochádzali z východných centier ríše. Ich prínosom vzniká tzv. *imperiálny štýl Solúňal*.

Rotunda. Kruhová kopulovitá stavba masívnych rozmerov mala slúžiť ako chrám pre antický kult alebo ako mauzóleum pre Konštantína Veľkého. Krátko po výstavbe sa však z rotundy stáva kresťanský kostol (podľa byzantských textov sa predpokladá, že bol kostol zasvätený Archanjelom). Počas osmanskej nadvlády bol kostol prestavaný na mešitu. Interiér bol dekorovaný ranne byzantskými nástennými mozaikami, ktoré sú pokladané za majstrovské dielo neskorej antiky. Jedná sa o jednu z najstarších a najlepšie dochovaných mozaik. Mozaiky pôvodne pokrývali takmer celú hemisféru kopule, lunetovú rímsu pod ňou ako aj valenú klenbu pravouhlých výklenkov.